

חוברת בשפה פשוטה על קבלת החלטות נתמכת ותיקון חוק האפוטרופסות איך אפשר לעזור לך להחליט בעצמך על החיים שלך

אם ענית "כן" על השאלות האלה,
סימן שכדאי לך לקרוא את החוברת הזו.

החברת נבדקה על ידי קבוצת אנשים עם מוגבלות שכלית בסיועם של סטודנטים למשפטים
בקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלות שכלית בשיתוף עמותת אקים ישראל

כתיבה ועריכה:

עו"ד יותם טולוב, מנכ"ל ארגון בזכות.

עו"ד נועה ביתן, סנגור משפטי, אקים ישראל.

עיצוב גרפי: לימור עציון.

דפוס: לא ידוע.

2-5

בחירה ועצמאות

פרק 1

6-7

איך אני יכול לקבל החלטות על החיים שלי

פרק 2

8-9

קבלת החלטות נתמכת

פרק 3

10-11

אפוטרופסות

פרק 4

12

התהליך בבית המשפט

פרק 5

13

הסיפור של דנה

אני מתאים על עצמי

בפרק הזה נסביר למה חשוב שכל אחד יקבל החלטות על החיים שלו בעצמו.

1. להיות אדם מבוגר

כשהילדים קטנים, ההורים מחליטים במקומם. למשל, ההורים מחליטים איפה הילדים שלהם ילמדו, איזה בגדים הם ילבשו בבוקר, ועוד.

אבל כשמגיעים לגיל 18 זה משתנה. מגיל 18, אנשים מקבלים החלטות על החיים שלהם בעצמם. אדם מבוגר יכול להחליט לעבור דירה. הוא יכול להחליט לשנות מקום עבודה. הוא יכול להחליט עם מי להתחתן.

גם אדם מבוגר לפעמים רוצה לקבל עצה ממישהו אחר כדי שיעזור לו לקבל החלטה חשובה. הוא מקשיב לעצה, אבל אחר כך הוא מחליט בעצמו לפי הרצון שלו.

2. איזה החלטות אנשים מקבלים?

בכל יום אנשים מקבלים הרבה החלטות על החיים שלהם. לפעמים אלו החלטות גדולות ולפעמים קטנות.

דוגמאות להחלטות:

האם להגיע לעבודה ברגל או בהסעה.
האם להציע למישהו שמוצא חן בעיניי שיהיה חבר שלי.
האם לקנות פלאפון חכם עם הכסף שלי.
האם להמשיך לגור אצל ההורים או לצאת לדירה אחרת ולחיות חיים עצמאיים.

יש כמה סוגים של החלטות:

החלטות בעניינים אישיים - החלטות על החיים האישיים, כמו האם לגור בדירה לבד או עם חברים, או לחיות עם בן או בת הזוג.

החלטות בענייני רכוש - החלטות שקשורות לכסף, כמו האם לחסוך את המשכורת או לקנות בה דברים.

החלטות בעניינים רפואיים - החלטות שקשורות לבריאות, כמו האם ללכת לרופא, האם לקחת תרופה.

3. מי מחליט על החיים שלי?

בדרך כלל אנשים מבוגרים מחליטים על החיים שלהם בעצמם. אבל יש גם אנשים מבוגרים שאחרים מקבלים החלטות במקומם. אלה אנשים עם מוגבלות. מי מחליט במקום אנשים עם מוגבלות?

לפעמים ההורים - למשל, יש הורים שמחליטים שהבן שלהם, למרות שהוא בוגר, לא יכול להתחתן או לא יכול לצאת מהבית ולגור בדירה משלו.

העובדת הסוציאלית - למשל, העובדת הסוציאלית ממליצה שהאדם ילך לגור במעון ולא בדירה בקהילה.

ועדת אבחון - ועדת אבחון היא ועדה שמחליטה החלטות חשובות בקשר לחיים של אנשים עם מוגבלות שכלית. למשל האם האדם יגור בדירה או בהוסטל.

מדריך בדירה - יש מדריכים בדירה שבה אנשים עם מוגבלות גרים, שמחליטים במקום הדיירים עצמם. למשל, מתי צריך ללכת לישון ואם מותר להתקשר עכשיו לחבר או לאח.

החלטות שקשורות לחיים שלי

רוצה לבדוק מי מחליט בשבילך? תמלא את הטבלה הזו.

מי מחליט עליהן?	החלטות שקשורות לחיים שלי
	איפה ועם מי לגור
	מה לעשות בזמן הפנוי שלי אחרי הצהריים
	מתי ללכת לישון
	מה לעשות עם הכסף שלי
	האם לגור עם בן או בת הזוג שלי
	איפה לעבוד
	מה לאכול לארוחת הערב
	מה לעשות בחופש
	מי עוזר לי לנהל את הכסף שלי
	החלטות על הבריאות שלי כמו לקחת תרופות או לעבור ניתוח

כמה החלטות אתה לא מקבל בעצמך?

כמה החלטות אנשים אחרים מקבלים במקומך? למה זה קורה?

4. למה אנשים אחרים מחליטים על החיים של אנשים עם מוגבלות?

כי הם מפחדים שהם יעשו טעויות.
כי הם מתייחסים לאנשים עם מוגבלות כמו לילדים קטנים כל החיים וילדים קטנים בדרך כלל לא מקבלים החלטות על החיים שלהם ולכן מבוגרים מחליטים במקומם.
כי חושבים שלאנשים עם מוגבלות לא אכפת שמישהו אחר יחליט עליהם.

לאנשים עם מוגבלות כדאי לקבל החלטות בעצמם:
כי הם אנשים מבוגרים שרוצים לקבל החלטות על החיים שלהם בעצמם.
כי הם יודעים הכי טוב מה משמח אותם ומה עושה להם טוב.
כי גם להם מותר לטעות וללמוד מהטעויות שלהם.
כי אם ייתנו להם עזרה הם יוכלו לשלוט על החיים שלהם.

5. רוצים שינוי, רוצים עצמאות

לאנשים עם מוגבלות יש זכות לקבל החלטות על החיים שלהם כמו לכל אדם אחר.

זה לא קל לקבל החלטות על החיים.
לפעמים זה אפילו מפחיד.
אנשים לא תמיד מרוצים מההחלטות שלהם.
לפעמים אנשים מתחרטים על החלטות שהם קיבלו.

דוגמאות:

- אפשר להחליט ללכת למפעל מוגן ואז להתחרט ולחפש עבודה בשוק החופשי.
- אפשר להחליט לנסוע לבד באוטובוס ולשכוח באיזו תחנה לרדת.
- אפשר לרצות לגור לבד ואז להרגיש ממש בודד.
- לפעמים רוצים משהו אבל זה לא קורה.

האם יש החלטה כזו שקיבלת ואחר כך התחרטת עליה?

חשוב שתדעו

גם כשזה מפחיד וגם כשזה קשה עדיין רוב האנשים המבוגרים רוצים לקבל החלטות על החיים שלהם. כי רוב האנשים רוצים להיות עצמאיים ואחראים על החיים שלהם. לכן, כדי להיות עצמאיים ולהצליח, לפעמים כדאי לקבל עזרה.

בפרק הזה נסביר איך לאנשים עם מוגבלות יש אפשרות להחליט על החיים שלהם בעצמם.

1. אנשים עם מוגבלות יכולים להחליט החלטות בעצמם

פעם חשבו שאנשים עם מוגבלות לא יכולים לקבל החלטות טובות על החיים שלהם בעצמם.

רצו לשמור ולהגן על אנשים עם מוגבלות.

לכן, חשבו שכדאי שמישהו אחר יחליט במקומם.

היום מבינים שאנשים עם מוגבלות יכולים לקבל החלטות בעצמם ולכן כתבו חוק חדש.

החוק החדש קובע שלכל אדם עם מוגבלות יש זכות לקבל החלטות על החיים שלו,

גם אם בני המשפחה שלהם או אנשים אחרים לא תמיד מסכימים עם ההחלטות שלהם.

החוק החדש חשוב ויכול לעזור לך להיות עצמאי ולנהל את החיים שלך בעצמך.

מה חשוב לדעת - לאנשים עם מוגבלות יש עוד אפשרויות.

לכל אחד יש זכות להחליט על החיים שלו לפי הרצון שלו.

אם קשה לאדם להחליט לבד, הוא יכול לקבל עזרה.

אף אחד לא יכול להכריח אדם עם מוגבלות לעשות משהו שהוא לא רוצה לעשות, אלא אם מה שהוא רוצה לעשות יגרום לפגיעה של ממש.

מי יכול לעזור לך כשצריך עזרה בקבלת החלטות? בחוק החדש יש כמה אפשרויות.

נסביר קודם בקיצור ואחר כך נפרט.

א. תומך בקבלת החלטות

תומך בקבלת החלטות הוא אדם שעוזר לאדם עם מוגבלות לקבל החלטות.

הוא מסביר לו את כל האפשרויות כדי שהאדם עם המוגבלות יוכל להחליט בעצמו מה כדאי לו לעשות. התומך לא מקבל את ההחלטות במקום האדם.

ב. מיופה כוח

יש אנשים שלפעמים הם יכולים לקבל החלטות על החיים שלהם, ולפעמים הם לא יכולים.

יש אנשים שיודעים שיום אחד הם אולי לא יוכלו לקבל החלטות בעצמם בגלל מחלה.

במקרים כאלה אדם יכול להחליט מי יקבל החלטות במקומו כשהוא לא יהיה מסוגל להחליט לבד.

האדם כותב את זה בהסכם וחותם.

לדוגמא: אדם יכול להחליט שאם הוא יהיה חולה מאוד אז אחותו היא זו שתחליט החלטות שקשורות לבריאות שלו במקומו.

ג. אפוטרופוס

כשאדם לא יכול בכלל לדאוג לעניינים שלו ולקבל החלטות בקשר לחיים שלו, בית המשפט ממנה לו אפוטרופוס.

האפוטרופוס חייב לשמוע מה האדם רוצה ולהתחשב ברצון שלו.

אבל בסוף האפוטרופוס הוא זה שמקבל את ההחלטה.

בפרק הבא נסביר מה זה קבלת החלטות נתמכת.

בפרק הזה נסביר מה זה קבלת החלטות נתמכת ואיך זה יכול לעזור לך.

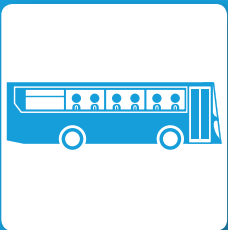
1. לקבל החלטות זה לא תמיד קל יש אנשים שקשה להם לקבל החלטות לבד. יש לזה כל מיני סיבות:

- יכול להיות שקשה לאנשים להבין מה התוצאות של ההחלטה שלהם.
לדוגמא: אם אורית מחליטה לגור בתל אביב, אבל המשפחה שלה גרה בבאר שבע, היא צריכה לחשוב מראש על התוצאה: אורית תהיה רחוקה מהמשפחה שלה ולא תוכל לבקר כל יום.
- יכול להיות שיש כמה אפשרויות, וקשה לבחור איזו אפשרות הכי טובה ומתאימה לרצונות של האדם.
לדוגמא: אם לחיים יש 1,000 שקלים והוא רוצה לנסוע לחופשה באילת. באותו סכום הוא יכול לישון באכסניה זולה שבוע שלם או לישון בבית מלון יקר שלושה ימים. מה עדיף לחיים?
- יש אנשים שרוצים משהו מסוים, אבל קשה להם להבין מה הם צריכים לעשות כדי שזה יקרה.
לדוגמא: איתן רוצה לנסוע לחוץ לארץ, אבל הוא לא יודע איך קונים כרטיס טיסה.

בכל הדוגמאות האלו, אפשר לבקש עזרה של אדם שהתפקיד שלו הוא: תומך בקבלת החלטות.

2. התפקידים של תומך בקבלת החלטות:

- לתת מידע - לדוגמא: אם אורית רוצה לגור בתל אביב וההורים שלה גרים בבאר שבע, כדאי לה לדעת איזה קווים מגיעים מתל אביב לבאר שבע, כמה זמן אורכת הנסיעה, פעם בכמה זמן מגיע האוטובוס וכמה עולה הנסיעה.

המידע הזה יעזור לאורית להחליט אם כדאי לה לגור בתל אביב וכמה היא תוכל לבקר את המשפחה שלה בבאר שבע.

- להסביר את כל האפשרויות שיש. לדוגמא: להסביר לחיים שבאותו סכום של כסף, חיים יכול לצאת לכמה סוגים של נופש באילת. חיים יכול לצאת לנופש קצר במלון יקר, או לנופש ארוך במלון זול.

אחרי שחיים ידע איזה אפשרויות יש לו, הוא יוכל להחליט איזה מהאפשרויות הוא מעדיף.

- לעזור לאדם לעשות את מה שהוא החליט. למשל, אם איתן החליט לטוס לחוץ לארץ, התומך בקבלת החלטות יכול לעזור לו לקנות כרטיס טיסה.

רק אחרי שלאיתן יהיה כרטיס טיסה הוא יכול לטוס לחוץ לארץ.

התומך צריך לעזור לכל אחד לעשות את מה שהוא רוצה ואת מה שהוא צריך. תומך טוב מקשיב לאדם ומציע לו איך לממש את הרעיונות שלו.

3. מי יכול להיות בתפקיד תומך בקבלת החלטות?

- מישהו קרוב שמכיר את האדם שצריך עזרה כמו הורה, אח או חבר. מישהו שהוא סומך עליו.
- מישהו שזה המקצוע שלו והוא למד איך לעזור לאנשים עם מוגבלות להחליט בעצמם.

4. מה אסור לתומך?

לתומך בקבלת החלטות אסור להחליט החלטות במקום האדם, אפילו אם הוא חושב שהאדם טועה.

5. אני רוצה תומך בקבלת החלטות. מה אני צריך לעשות?

בישראל אין עדיין אנשי מקצוע שהם תומכים בקבלת החלטות. לכן, אם אתה רוצה שיהיה לך תומך, אתה צריך למצוא מישהו שאתה סומך עליו שמסכים לעזור לך לקבל החלטות ולממש אותן.

שלב ראשון - מצא תומך בקבלת החלטות שאתה רוצה בו והוא מוכן להיות תומך. ←

שלב שני - אתה צריך לפנות לבית משפט, להכיר לשופט את התומך שמצאת, ולבקש ממנו שיסכים שהאדם הזה יהיה התומך שלך.

אולי בעתיד תהיה אפשרות לעשות הסכם עם מישהו שיהיה תומך, בלי ללכת לבית משפט.

איך אני יכול לפנות לבית המשפט?

יש עורכי דין שיכולים לעזור לך לבקש מהשופט שיהיה לך תומך בקבלת החלטות.

אם אתה רוצה עזרה של עורך דין אתה יכול להתקשר לסיוע המשפטי בטלפון מספר: **1-700-70-60-4** וללחוץ על המספר **4**.

וכשיענו לך אתה יכול לבקש עזרה בשפה פשוטה לאנשים עם מוגבלות. או שאתה יכול למלא בקשה לעזרה משפטית בשפה פשוטה:

goo.gl/phnv91

כאן הסברנו בקיצור על קבלת החלטות נתמכת. בפרק הבא אתה יכול ללמוד על אפוטרופסות.

אם יש לך אפוטרופוס או שרוצים למנות לך אפוטרופוס, חשוב מאוד שתקרא את הפרק הזה.

החוק אומר שאפשר למנות אפוטרופוס לאדם מעל גיל 18 שלא יכול להחליט החלטות חשובות בעצמו. רק שופט יכול למנות אפוטרופוס. שופטים צריכים להשתדל מאוד לא למנות אפוטרופוס, כדי שהאדם יוכל להיות עצמאי ולקבל החלטות בעצמו.

צריך למנות אפוטרופוס רק אם אין ברירה.

1. מי יכול להיות אפוטרופוס?

אפוטרופוס יכול להיות קרוב משפחה כמו הורה או אח או חבר. אפוטרופוס יכול להיות גם ארגון שהתפקיד שלו הוא להיות אפוטרופוס על אנשים שאין להם אדם קרוב. השופט מחליט מי מתאים ויכול להיות אפוטרופוס.

2. איזה החלטות יכול האפוטרופוס לקבל במקום האדם עצמו?

השופט קובע איזה החלטות האפוטרופוס יכול לקבל במקום האדם ואיזה החלטות הוא לא יכול לקבל במקום האדם. הנה כמה דוגמאות:

החלטות בעניינים אישיים -
האפוטרופוס יכול להחליט
איפה אני אגור.

החלטות בענייני רכוש -
האפוטרופוס יכול להחליט
איך להשתמש בכסף שלי.

החלטות בעניינים רפואיים -
האפוטרופוס יכול להחליט
אם אני אקח תרופה, אם
אני אעשה ניתוח, אם אני
אלך לבדיקה.

3. מה האפוטרופוס צריך לעשות:

- אפוטרופוס חייב להסביר לך בשפה פשוטה כל החלטה שקשורה לחיים שלך.
- האפוטרופוס חייב להסביר לך את כל האפשרויות שיש לך לפני שהוא מקבל החלטה במקומך.
- **בכל החלטה - האפוטרופוס חייב לשאול אותך מה אתה רוצה ולהתחשב ברצון שלך.**
- האפוטרופוס לא ירשה לך לעשות משהו שמסכן אותך.
- האפוטרופוס צריך לגלות לך את כל המידע ולא לשמור שום דבר בסוד.

**4. האם אתה יכול להתנגד להחלטה של האפוטרופוס?
כן. בהחלטות חשובות כמו החלטה רפואית, אתה לא חייב להסכים למה
שהאפוטרופוס קובע.**

האפוטרופוס יכול לנסות לשכנע אותך להסכים. אבל אם אתה לא מסכים, האפוטרופוס לא יכול להכריח אותך. במצב כזה רק השופט יכול להחליט. לדוגמה: אם האפוטרופוס רוצה שתעבור ניתוח ואתה לא מסכים, רק השופט יוכל להחליט אם אתה צריך לעבור את הניתוח.

גם בהחלטה חשובה כמו איפה לגור, אתה לא חייב להסכים למה שהאפוטרופוס קובע. לדוגמה: אם האפוטרופוס רוצה שתגור בהוסטל ואתה רוצה לגור בדירה ולא מוכן לגור בהוסטל.

בפרק הבא תוכל ללמוד על התהליך בבית המשפט ועל הזכויות שלך.

איך ממנים אפוטרופוס או תומך בקבלת החלטות?
 • רק בית משפט יכול למנות אפוטרופוס או תומך בקבלת החלטות.

איך בית המשפט ידע אם אדם צריך אפוטרופוס או תומך בקבלת החלטות?

- צריך לפנות לבית המשפט בבקשה למנות אפוטרופוס או תומך בקבלת החלטות.
- האדם, ההורים שלו או עובדת סוציאלית יכולים לפנות לבית המשפט.
- בדרך כלל עובדת סוציאלית שעובדת בשביל המדינה, צריכה לפגוש את האדם ואת המשפחה שלו ולהודיע לשופט האם היא חושבת שצריך למנות אפוטרופוס או האם צריך למנות תומך בקבלת החלטות.
- אחרי שהשופט קרא מה דעתה של העובדת הסוציאלית הוא צריך לפגוש את האדם ולשמוע מה הוא בעצמו רוצה.
- בסוף התהליך השופט מחליט האם לאדם יהיה אפוטרופוס או תומך בקבלת החלטות. השופט גם יכול להחליט שהאדם יכול לקבל החלטות באופן עצמאי, ושהוא לא צריך אפוטרופוס או תומך בקבלת החלטות.

מה אתה יכול לעשות כדי שישמעו את מה שיש לך להגיד בבית המשפט?

- לבקש מהעובדת הסוציאלית להסביר לך מה היא ממליצה לשופט.
- אם רוצים למנות לך אפוטרופוס, השופט חייב לשמוע מה דעתך על זה - האם אתה מסכים או לא מסכים.
- הרבה פעמים לא מזמינים את האדם לבית המשפט והשופט מקבל החלטה בלי לשמוע את האדם.

חשוב שתדע שיש לך זכות לבקש מהשופט לשמוע אותך.

- חשוב שתגיד לשופט מה אתה רוצה:
- א. האם אתה מסכים או לא מסכים שימנו לך אפוטרופוס.
- ב. אם השופט חושב למנות לך אפוטרופוס חשוב שתגיד:
 - האם אתה מסכים או לא מסכים שימנו לך אפוטרופוס?
 - מי אתה מעדיף שיהיה אפוטרופוס? למשל אבא שלך או חבר קרוב.
 - באיזה תחומים בחיים שלך לדעתך אתה יכול לקבל החלטות לבד ולא צריך אפוטרופוס ובאיזה תחומים אתה חושב שאתה כן צריך אפוטרופוס?
- ג. האם אתה רוצה שימנו לך תומך בקבלת החלטות?
 - אם כן אז גם כאן חשוב שתגיד לשופט:
 - מי אתה רוצה שיהיה התומך שלך?
 - באיזה תחומים אתה צריך שהתומך יעזור לך להחליט?

יכול להיות שלאדם יהיה אפוטרופוס בנושא מסוים ותומך בקבלת החלטות בנושא אחר. לדוגמא, השופט יכול להחליט שאתה צריך אפוטרופוס בנושאים של כסף ובכל שאר הנושאים אתה תוכל לקבל החלטות בעצמך או עם עזרה של תומך בקבלת החלטות.

לדנה יש מוגבלות.

לדנה היה קשה לנהל את הכסף שלה בעצמה.

היא ביזבזה הרבה מאוד כסף בזמן קצר.

גלל זה בני המשפחה שלה חשבו שהיא צריכה אפוטרופוס.

בני המשפחה של דנה ביקשו מבית משפט למנות לה אפוטרופוס.

בית המשפט הסכים לבקשה ומינה לדנה אפוטרופוס.

דנה לא אהבה שיש לה אפוטרופוס.

היא רצתה להירשם לקורס פסיכומטרי אבל האפוטרופוס לא הרשה לה.

היא רצתה לאמץ כלב אבל האפוטרופוס לא הרשה לה.

לכן, דנה החליטה שהיא רוצה לבטל את המינוי של האפוטרופוס.

היא כתבה לשופטת שהיא מבקשת לבטל את האפוטרופוסות.

עורך דין של ארגון "בזכות" עזר לה לכתוב את הבקשה.

השופטת פגשה את דנה בבית המשפט ודיברה איתה.

השופטת הבינה שדנה רוצה להיות עצמאית ולקבל החלטות בעצמה.

השופטת הבינה שדנה יכולה לעשות את זה אם היא תקבל עזרה מתאימה.

לכן, השופטת החליטה לבטל את האפוטרופוס ובמקומו למנות לדנה

תומך בקבלת החלטות שיעזור לה לקבל החלטות על הכסף שלה.

השופטת החליטה שדנה לא תוכל להשתמש בכרטיס אשראי ובפנקסי צ'קים

ושדנה לא תוכל להיכנס לחוב בבנק (מינוס בחשבון).

דנה מאוד שמחה שיש לה תומך בקבלת החלטות.

עכשיו היא יכולה לקבל החלטות על החיים שלה בעצמה עם עזרה כך שלא יהיה

לה חוב לבנק, ואם קשה לה להחליט, היא יכולה לקבל עזרה מהתומך שלה.

היום לדנה יש כלב והיא עשתה את הבחינה הפסיכומטרית.

אפשר לראות סרט
על דנה. תכתבו ביו-טיוב:
'בזכות-סעיף 12- דנה'

אם אתם רוצים לדעת עוד על מוגבלות שכלית תלחצו על הקישור:

goo.gl/2Z9pQK

רוצים עזרה?

יש הרבה אנשים שיכולים לעזור לך בנושא הזה. למשל אם אתה רוצה הסבר על משהו שכתוב כאן או אם אתה רוצה לקבל יותר החלטות על החיים שלך, אתה יכול לבקש עזרה מכמה אנשים: קרוב משפחה כמו ההורים או האחים שלך. המורים שלך בבית הספר. עובדים סוציאליים או מדריכים שמכירים אותך. יש ארגונים שעוזרים לאנשים בנושא הזה.

למידע נוסף אתה יכול להתקשר ל:

עמותת בזכות -

אתה יכול להתקשר ליקירה מארגון בזכות ולקבל עוד מידע בנושא. מספר הטלפון של יקירה הוא 054-4763199.

המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות מיטוה של האגודה לזכויות האזרח

בזכות!

עמותת אקים ישראל -

אתה יכול להתקשר למספר הטלפון: 1-800-399-333.

הארגון הארצי לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ועירי

אקים

